

Такриз

ба автореферати диссертатсияи унвончӯ Бобозода Зебо Абдукарим дар мавзуи “Шуури иқтисодӣ ва роҳҳои тақмили он дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ” (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ) барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 6. 3. 7 – фалсафаи иҷтимоӣ)

Равандҳои иҷтимоӣ, ки солҳои охир дар ҷомеа ба назар мерасанд тасаввури моро на фақат ба мазмуну мундариҷаи шуури фардӣ ва ҷамъиятӣ тағйир дода истодаанд, балки дар паҳнои илми фалсафаи иҷтимоӣ мавзуи сохтори шуури ҷамъиятӣ ба таври ғаёб ба риштаи қазовати илмӣ кашида шуда истодааст. Дар таҳқиқотҳо ва баҳсҳои фалсафӣ андеша баён мегарданд, ки оё тағйирёбии ҳасти ҷамъиятӣ ба шаклҳои шуури ҷамъиятӣ таъсир мерасонад ё не? Муаллиф ба ин савол ҷавоби мусбат дода, зикр менамояд, ки солиёни дароз дар тафаккури иҷтимоӣ доир ба тағйирёбии шаклҳои шуури ҷамъиятӣ тасаввуроти қолабӣ ҷой дошта, баробари дигаргуншавии ҳасти ҷамъиятӣ имконияти арзи вуҷуд намудани шаклҳои нави шуури ҷамъиятӣ қобили қабул набуд. Вале тавре, таҷрибаи ҷомеасозии муосир собит менамояд баробари дигаргун гаштани муносибатҳои иҷтимоӣ, хусусан тағйирёбиҳо дар муносибатҳои иқтисодӣ, рушди босуръати саноат, тағйирёбии иқлим, зарурияти мустаҳкамгардонии пояҳои соҳибистиклолӣ шаклҳои нави шуури ҷамъиятӣ, аз ҷумла шуури таърихӣ, ватандӯстӣ, экологӣ ва иқтисодиро ғаёб гардониданд.

Навгони муҳимтарини таҳқиқоти диссертатсионии ба анҷом расонидаи Бобозода З.А. дар он аст, ки ӯ дар фалсафаи иҷтимоии ватанӣ яке аз аввалинҳо шуда, мавзуи “Шуури иқтисодӣ ва роҳҳои тақмили он дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ” – ро ба риштаи таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ кашидааст. Омӯзиши автореферат имконият медиҳад, зикр намоем, ки муаллифи диссертатсия дар зербобҳои таҳқиқот ба нуктаҳои назариявӣ методологии қаблан аз ҷониби муҳаққиқони хориҷӣ баён гашта тавона намуда, мазмун ва мундариҷаи шуури иқтисодиро муайян менамояд. Бояд зикр кард, ки дар баррасии ин ҷанбаи мавзӯ диссертант аз мафҳум ва категорияҳои фалсафаи иҷтимоӣ бомаҳорат истифода намудааст, ки аз сатҳи кифояи донишҳои назариявӣ методологии ӯ далолат медиҳад.

Яке аз масъалаҳои баҳсталаб ва то ҳол ба таври кифоя омӯхта нашудаи шуури иқтисодӣ сохтори он мебошад. Бояд таъкид кард, ки моҳияти шуури иқтисодӣ дар инъикоси ҳасти иқтисодӣ зухур меёбад. Атрофи ин андеша баҳсҳо камтар ба назар мерасанд, аммо зимни баррасии сохтори шуури иқтисодӣ андешаҳои гуногун баён мегарданд. Қобили тавачҷуҳ аст, ки

муаллифи диссертатсия ба ин андешаҳо муносибати интиқодӣ зоҳир намуда, ҷавҳари онҳоро дарёфт карда тавонистааст. Сохтори мураккаби шуури иқтисодиро таҳқиқ намуда, муаллиф унсурҳои акзитивӣ, эҳсоси амалӣ, гностикӣ, глорикӣ ва чанд унсурҳои дигарро муайян намуда, таъкид менамояд, ки дар замони гузариш ба муносибатҳои иқтисодии бозорӣ нақши унсурҳои гностикӣ (дониш, таҷриба, тафаккури эҷодӣ), глорикӣ (ҳисобу китоб) ва персепсияи иқтисодӣ (мақсаднок истифода намудани пул) дар шуури иқтисодӣ меафзояд.

Шиносоӣ ба автореферати диссертатсия нишон медиҳад, ки муаллиф Бобозода Зебо вазъи шуури иқтисодиро дар шароити ҷаҳонишавӣ ва ҷорӣ гаштани технологияҳои рақамӣ омӯхта, муайян намудааст, ки зери фишори мавҷҳои ҷаҳонишавӣ ва фаноовариҳои иттилоотӣ мазмунҳои шуури иқтисодӣ тағйир ёфта истодааст. Хусусан, ин раванд дар масири ташаккули иқтисодӣ рақамӣ хислати актуалӣ касб намудааст, зеро акнун барои пешбурди фаъолияти хоҷагидорӣ на фақат доштани имкониятҳои молию пулӣ, балки азхуд намудани донишҳои мукаммали иқтисодию технологӣ, муҳандисию иқтисодӣ, қобилияти идоракунии ва ғайра низ зарур аст. Диссертант таъкид менамояд, ки муҳиммияти ин масъала дар шароити ташаккули иқтисодии инноватсионӣ дучанд меафзояд.

Дар автореферат дуруст зикр гаштааст, ки агар ба шуури иқтисодӣ аз ҷиҳати фосолаи вақту замон назар андозем, дар даврони соҳибистиклолӣ шуури иқтисодӣ давраи харобшавӣ, эҳё ва ташаккули шуури иқтисодии навро дар бар мегирад. Муаллиф зиддият ва муаммоҳои ин равандро ба ҳодисаҳои ҷурталотуми иҷтимоию сиёсии солҳои аввали соҳибистиклолӣ вобаста сохта, муайян намудааст, ки фақат аз солҳои 2000 –уми асри XX барои ташаккули шуури нави иқтисодӣ шароитҳои мусоид фароҳам омад. Ба ин раванд ислоҳоти иқтисодӣ бо роҳи қабул ва амалигардонии барномаҳои стратегияҳои миллӣ таъсири муфид расонидаанд.

Қобили таваҷҷуҳ аст, ки диссертант муаммои мушкилиҳо ва роҳҳои тақмил додани шуури иқтисодиро дар ҷомеаи муосири тоҷикистонӣ муайян намудааст.

Аз таҳлилу омӯзиши автореферат хулоса намудан мумкин аст, ки дар диссертатсия оид ба мавзӯи таҳқиқшуда андешаҳои ҷолиб зиёданд ва онҳоро дастоварди илмӣ унвонҷӯ ҳисобидан мумкин аст.

Бояд зикр кард, ки таҳқиқоти илмӣ Бобозода З.А. дар баробари дастовардҳои баъзе камбудӣҳо низ ори нест. Аз ҷумла:

1. Тавре аз автореферат бармеояд, дар диссертатсия баъзе мафҳумҳои ғайритаҷрибавӣ истифода гаштаанд. Маънои онҳо дар қавс оварда шудаанд. Ба андешаи мо, муаллиф агар онҳоро аз лиҳози методологӣ коркард намуда ба

сифати абзори таҳқиқи шуури иқтисодӣ пешкаш менамуд, мувофиқи мақсад мебуд.

2. Дар автореферат ислоҳоти иқтисоди миллӣ ҳамчун заминаи тағирёбии шуури иқтисодӣ, нақши стратегияю барномаҳои миллӣ дар рушди шуури иқтисодӣ омӯхта шудаанд, аммо таъсири омилҳои маънавӣ ба мисли масъулиятшиносӣ, интизом, ҳисси ҷавобгарӣ, эҳсоси ватандорӣ ва ғайраҳо дар раванди тақомул додани шуури иқтисодӣ аз лиҳози таҳлили иҷтимоӣ - фалсафӣ ба таври кифоя таҳқиқ нагаштаанд.

Камбудихои мазкур андешаи мо буда, характери тавсиявӣ доранд, ки ба инобат гирифтани онҳо мазмуни диссертатсияро боз ҳам ғанитар мегардонанд.

Дар маҷмӯъ, агар аз рӯи автореферат ба диссертатсияи Бобозода З.А. дар мавзӯи “Шуури иқтисодӣ ва роҳҳои тақмили он дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон” (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ) аз рӯи ихтисоси 6.3.7 – фалсафаи иҷтимоӣ пешниҳод гардидааст, баҳо диҳем, метавон зикр кард, ки он таҳқиқоти илмӣ ба анҷом расида буда, дар сатҳи баланди илмӣ иҷро гардида, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он Бобозода Зебо Абдукарим сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 6.3.7 – фалсафаи иҷтимоӣ мебошад.

Муқарриз:

Мудир кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи
МДТ «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд
ба номи академик Бобоҷон Ғафуров»,
доктори илмҳои фалсафа, дотсент
суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Хуҷанд,
кӯчаи Пайванд 24.
тел: 92.776 21 28
почтаи электронӣ: zebiniso-khasahova@mail.ru



Латиф З.А.

Имзои Латиф З.А.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд
ба номи академик Бобоҷон Ғафуров»



Сайдуллозода З.С

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш.Хуҷанд, гузаргоҳи Мавлонбеков 1.
Тел: 83422(6-52-73)
Сомонаи расмӣ: hgu.tj

02.10.2026